

Ordføreren for Forslagsstillerne

(Clausen.) Jeg har ønsket allerede straks ved Begyndelsen af denne Forhandling at fremsætte nogle indledende Bemærkninger om Forslaget, som det foreligger her for det høje Ting. Spørgsmaalet om Indskrænkning af Præstegaardsjordernes Størrelse er ikke nyt, det har været oppe lige fra den Tid, man begyndte at behandle Spørgsmaalet om Præsterens Lønning. Det er i disse Dage 20 Aar siden, at denne Sag indbragtes her i Tinget som jærlig Lov uden at staa i Forbindelse med Spørgsmaalet om Præsterens Løn. Senere har det været indbragt fire Gange, nemlig i 1873, 74, 77 og endelig i 1882. I den Skikkelse, hvori Lovforslaget nu foreligger, er det imidlertid væsentligt forskelligt fra de tidligere Forslag, idet det nærmest tager Sigte paa Præstegaardsjordernes fremtidige Afbenyttelse, mere end de tidligere behandlede Lovforslag, der nærmest tog Sigte paa at frigøre Præstekaldene for disse Jorder, som besvære og medføre visse Ulemper for Præsterne ved deres Drift. Vi have i Præstegaardsjorderne et efter min Mening meget betydningsfuldt Aktiv, Ejendomme, som kunne komme til at gøre overordentlig stor Nytte, spille en overordentlig stor Rolle til at hjælpe os over Spørgsmaal, som ere oppe i Tiden, med Hensyn til at skaffe Arbejderne Jord, og vi bør derfor fastholde dette Aktiv med et saadant Formaal for Dje og ikke som tidligere blot tænke paa at stille Præstegaardene af med deres Jorder for at faa de Penge, Jorden er værd, ind i Kassen. Nu, da Spørgsmaalet om at skaffe Arbejderne Jord er oppe, ville Præstegaardsjorderne absolut kunne have en overordentlig stor Betydning for at hjælpe os over dette Spørgsmaal. Efter disse indledende Bemærkninger skal jeg gøre nogle Bemærkninger til Lovforslagets Paragraffer. I § 1 hedder det, at saa snart Omstændighederne tillade det, skal Præstegaardenes Jordtilliggende indskrænkes. Saa snart Omstændighederne tillade det, dermed sigter man kun paa de enkelte Præsteembeder, da der jo kan være Omstændigheder ved dem, som gøre, at man ikke kan iværksætte det straks, men maa afvente Tiden, hvor det kan iværksættes. Man maa naturligvis tage tilbørligt og fornødent Hensyn til den stedlige Præsts Ret og mulige Dufte om at beholde Jorden. Ligesaa kan der være indgaaet Forpagtningskontrakter, som man ogsaa maa tage nødvendigt Hensyn til. Den anførte Bestemmelse sigter da kun paa, at man ikke vil gøre Brud paa de bestaaende Embeds- og Kontraktforhold. I det andet Stykke af samme

Paragraf er endvidere en Bestemmelse om, at hele Præstegaardens Jordtilliggende kan bortfælges; man behøver altsaa ikke at indskrænke sig bestemt til 2 Tønder Hartkorn eller et Areal, hvorpaa der kan holdes 4 Heste og 6 Rør. Derved har man jo haft for Dje, at det hele kan bortfælges, for saa vidt det kan lade sig gøre af Hensyn til Præstekaldets Fordringer, af Hensyn til den nødvendige Husholdning og af Hensyn til Befordringen. Hvis Præstegaarden f. Eks. ligger i en By, hvor det er let at erhverve Befordring, og hvor det er let at faa de nødvendige Ernæringsmidler, vil det maaske være Præstens Dufte helt at være af med denne Jord, og hellere at søge Befordringen og Ernæringsmidlerne ad anden Vej end at have den Ulempe og den Kval, som ofte er forbunden med i vore Tider at drive Jord, thi Tidens Arbejdsforhold ere jo ikke gunstige, og da navnlig paa de Steder i Landbruget, hvor Bedriftens Gjer ikke kan tage Haand i med. Der kan det ofte være vanskeligt, og det er jo ikke usandsynligt, at mangen Præst, naar han kan se bort fra Befordringen, og hvad dermed staa i Forbindelse, ønsker helst at være fri for de Ulemper, som Driften af Jordbrug vilde medføre. Vi have derfor fundet det rigtigt, at en saadan Bestemmelse optages om, at det hele Jordtilliggende kan bortfælges. I § 2 har man villet sætte en Maksimalgrænse for den Størrelse, hvori man har tænkt, at Præstegaardslodderne burde udstyfkes og da navnlig saaledes, at der ikke bliver over $\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn eller i hvert Tilfælde ikke over 10 Tdr. Land. Man har derimod ikke villet sætte nogen Minimumsgrænse, fordi man vil gøre det muligt for Kommunen, hvis den overtager disse Jorder, at kunne udstykke ogsaa dem i Havelodder. Man vil, ved at kunne udstykke baade i større og mindre Lodder, bedre kunne tilfredsstille de forskellige Krav, som kunne rejses for at skaffe Arbejderne Jord at dyrke selv. Dernæst har man i § 2, 2det Stykke, sat nogle Bestemmelser, hvorefter Kommunerne kunne overtage disse Jorder, og navnlig kunne faa Ret til at overtage dem efter Taksumsummen og faa Ret til at mageskifte dem med andre Jordlodder omkring i Sognet. Det er navnlig Hensigten dermed, at de kunne fordeles omkring dels til jordløse Husmænd og dels til Arbejdere omkring i Sognet, hvor der haardt maatte trænges til det. Man vil der ogsaa kunne inødefkomme det Princip, som laa til Grund for det i Tjor indbragte Lovforslag om Havelodder, der mulig ogsaa kan komme frem igen senere her i Tinget,